

VINTERSPECIAL

NÄRINGSLIVSNYTT

MALÅ KOMMUN - MÁLÁGEN KOMMUVDNA

Från Slavuta till Malå

Malå Företagarskola

Sagabiografen firar 30 år 2023

TEMA:

Vinter, näringsliv,
hållbarhet,
inflyttning, jobb,
med mera

Innehållsförteckning

SIDA 4-5 Kommunalråden har orden

SIDA 6-8 En Ljus Framtid för Fastighetsmarknaden i Malå

SIDA 9 Ungt team förser Malå med elservice

SIDA 10-13 En all-round och kul kvalitetsupplevelse

SIDA 14-15 Från Slavuta till Malå

SIDA 16-19 Lapland's Wild Paws: Rökå levererar äventyr

SIDA 20-21 Gör vinterparadiset tillgängligt för alla

SIDA 22-24 Skidtävlingarna - Full comeback 2023

SIDA 25 Sagabiografen firar 30 år 2023

SIDA 26-27 Vinterfestival återvänder

SIDA 28-29 Grytan för välsmakande, näringsrik och hållbar mat

SIDA 30-31 Tjamstan - En plats för alla

SIDA 32-33 Frihet & Närhet på en och samma plats

SIDA 34-35 Mer scenkonst i Malå

SIDA 36-37 Malå Företagarskola

SIDA 38 Bäst på att få ut personer i arbete

SIDA 39 Företagsklimatet i Malå Kommun

SIDA 40 Vinterhälsningar från Utveckling- och arbetsmarknadsenheten

MALÅ MÁLÁGE

Produktion av Näringslivsnytt

Jag heter Laura Bischof och har producerat detta nummer av Näringslivsnytt. Parallellt med mina studier skriver och översätter jag texter. Och nu har jag fått i uppdrag av Malå kommun att producera Näringslivsnytt.

Tack för förtroendet!

Vid frågor och funderingar, hör gärna av er!
Epost: l.bischof713@gmail.com

/ Laura Bischof

Kontaktuppgifter Utveckling- och arbets- marknadsenheten

Enhetschef, företagslots

Anna Karin Horney

Tfn: 0953-140 76

anna-karin.horney@mala.se

Verksamhetsansvarig Galejan

Patrick Ström

Tfn: 0953-14041

patrick.strom@mala.se

Praktiksamordnare, handledare

Eija Kjäll

Tfn: 070-3083974

eija.kjall@mala.se

Praktiksamordnare, handledare, integrationservice

Dan Berglund

Tfn: 070-3083994

dan.berglund@mala.se

Företagslots, inflyttarservice

Aleksandra Simanovskaya

Tfn: 0953-140 61

aleksandra.simanovskaya@mala.se

Handläggare landsbygdsutveckling

Maria Larsson

Tfn: 0953-140 57

maria.i.larsson@mala.se

Integrationssekreterare

Ethel Cavén

Tf 0953-14074

ethel.caven@mala.se

Kommunalråden har orden...

Ett samhälle formas och byggs av företagsamma människor! En del blir entreprenörer och driver företag men vi behöver företagsamma människor i samhällets alla sektorer. Västerbottens län har goda förutsättningar att utveckla företagandet.

De satsningar som nu sker i länet ger oss nya möjligheter att skapa hållbar tillväxt. Västerbotten är rikt på naturresurser som kan brukas och återbrukas men inte förbrukas. Vårt län kan vara föregångare när det gäller att ha ett företagande som är klimatsmart och långsiktigt hållbart. För att hela vårt län ska utvecklas och växa behövs en medveten politik i regionen som har förmåga att se till hela länet.

I länet finns absoluta fördelar i form av bland annat förnybara energikällor, jord- och skogstillgångar, mineral och andra naturresurser. Tillsammans med regionens forskning och befolkningens kunskaper, innebär det goda möjligheter att gå före i omställningen mot ett miljömässigt hållbart samhälle och därmed skapa framtida konkurrenskraft. Samverkan mellan staten, regionen, kommunerna och andra aktörer behövs för att aktivt bygga en struktur för stärkt företagande. Ett tydligt regionalt politiskt ledarskap behövs.

Framtidens företagande kommer att kräva högre och ny kompetens i hög utsträckning. Därför är olika former av kompetenshöjande insatser viktiga. Dagens och morgondagens teknik ger oss nya möjligheter till distansberoende lösningar.

Företagsutveckling bygger på närvaro av bland annat finansiärer och offentliga aktörer. Bankernas och vissa myndigheters flykt från landsbygden, innebär att det blir svårare att utveckla företagande. Nya lösningar måste till för att säkerställa att företag kan utvecklas i hela landet.

Företagande kräver olika former av infrastruktur. Allt från utbyggnad av järnväg, via bredband till det finmaskiga vägnätet. Den regionala nivån har ett avgörande ansvar för att resurser fördelas på ett sätt som gynnar företagande i hela vårt län. Det krävs också att satsningar görs på olika former av kultur. Kulturen kan utveckla samhällets förmåga till kreativitet något som i sig är väsentligt för ett hållbart företagande.

Västerbotten kan bygga flera kompetenscentrum, testbäddar och andra plattformar, med fokus på hållbara smarta lösningar som bidrar till utveckling och företagssamhet.

4

Ur ett Malåperspektiv finns det några saker som är viktiga att peka på:

- att resurser för regionalt utvecklingsarbete ska finnas i hela länet
- att regionen bidrar med resurser och kompetens till kommunernas arbete med företagsutveckling
- att de tunga vägtransporterna i högre omfattning bidrar till investeringar och underhåll i det finmaskiga vägnätet
- att regionen ansvarar för en sammanhållen strategi för kompetensförsörjning
- att regionen i samverkan med relevanta aktörer utvecklar kompetenscentra, testbäddar och andra plattformar. (Det som fungerar hos oss, fungerar överallt).

Lennart Gustavsson, Kommunstyrelsens ordförande och Kommunalråd

Vintertid stilla ro och frid

En tillbakablick på 2022

En värld i kaos med pandemi

Ett krig i vår närhet

Människor på flykt undan svält, fattigdom och förföljelser

Olika naturkatastrofer som väntat bakom hörnet

Hur har det påverkat var och en av oss. Svaren är nog många och olika utifrån dom glasögon man har på sig. För egen del har jag stannat upp och funderat lite extra om hur bra många av oss har det. Men samtidigt ska man ödmjukt förstå att alla inte är lika lyckligt lottade.

Mikael Abrahamsson, Kommunstyrelsens vice ordförande och Kommunalråd

5

**MALÅ
MÅLÅGE**

Att vi börjat fokusera mera på folkhälsan bland oss Malåbor, är en viktig del i vårt samhälle. Varje person ska känna 'jag är viktig!' Människor som mår bra och är friska bidrar till ett positivt samhälle. Jag har en förhoppning om att föreningslivet hittar tillbaka till dom höga nivåer som tidigare funnits i vår kommun. Vi behöver alla ett rikt föreningsliv som hjälper oss att hitta en tillhörighet.

Malå kommuns näringslivsklimat har tagit stora kliv på Svenskt Näringslivs ranking dom senaste två åren. 2021 blev kommunen Årets klättrare. Som följdes upp med Årets bästa kommun för företagsklimat i Västerbotten 2022. Det kan vi tillsammans vara stolta över. Tack alla företagare! Det finns en vilja att vara företagare i vår kommun, nu behöver vi fortsätta gå armkrok med varandra och vandra vidare tillsammans under 2023 och mot Malå 2030.

Nya företagare har gjort sin entré i Malå, inte mindre än 13 personer har utbildat sig på Malå Företagarskola under året. Här pratar vi framåtanda!

Genom Galejan och kommunens praktiksamordning ser jag bra exempel på hur vi jobbat med integration och inkludering av de personer som står långt från arbetsmarknaden. Detta har inneburit att nio personer, varav sex utlandsfödda har kommit ut i arbete med egen försörjning.

En Ljus Framtid för Fastighetsmarknaden i Malå

Mäklaren Ann-Helén Bågesund Marklund bestämde sig för att inrikta sig mer på fastighetsmarknaden på landsbygden och startade därför hösten 2018 Marklund Mäkleri. Den landsbygd som har försumrats länge är en viktig motvikt till dagens växande städer och mäklarbyrå vill hjälpa fler människor att hitta till landsbygden, som inte bara är en plats att leva på utan även en livsstil.

Foto: Marklund Mäkleri

Med hjälp av 4 anställda och en del inköpta tjänster jobbar mäklarbyråen med att marknadsföra fastigheterna i norra Västerbottens landsbygd och tacklar även de utmaningar som det för med sig.

-Glesbygden är där vi finns. Vi tackar nej till städer. Det är lite andra krav som ställs inte bara i avstånden utan också att fastigheterna ofta är utanför detaljplanerade områden. Där är det enskilda brunnar för vatten och avlopp, servitut för vägar och annat. Det krävs kunskap

om detta. Och så har vi andra typer av kundgrupper också. Det är kanske inte samma person som köper radhus i Skellefteå och som köper våra gårdar, berättar Ann-Helén.

Att kundgrupperna kan vara väldigt annorlunda på glesbygden jämfört med i städer berättar Ann-Helén mer om och förvånar med faktumet att det tenderar att vara större mångfald på landsbygden.

-Det är mer internationellt. Även om Skellefteå också börjar bli mer internationellt på grund av Northvolt. Men redan om du bara jämför inne i Malå jämfört med utanför Malå, så är det stor skillnad på hur internationellt det är. Till exempel: har jag en gård i Kokträsk så kan 8 av 10 spekulanter komma från andra länder. Så ju mer glesbebyggt det är desto större är andelen utländska intressenter, berättar hon.

”Det är ju galet vackert i Malå så att fler borde få upptäcka det! Och det finns allt man behöver om man gillar natur och familjeliv.”

Att just många utländska flyttar till landsbygden i norra Sverige har många olika skäl berättar Ann-Helén. Det kan vara allt från en önskan om bättre livskvalitet och mer autonomi till klimatskäl.

-Det är många som vill ha en livsstilsförändring. Man flyttar från en storstad med trångboddhet och stress till livskvaliteten med tystnad, natur och en lugnare vardag. Och man kan styra mer själv över sitt liv på ett annat sätt. Så man har en dröm när man kommer. En dröm om en annan livsstil. Sen är det också klimatförändringar. Vi har sett allt från att det blivit väldigt varmt i Europa till översvämningar. Så man får höra berättelser inte bara på TV utan även från de som kommer, de kanske inte rusar från det men det gör att de tänker 'Nu vågar vi prova på nåt annat'. Och då väljer man gärna Malå. Det är ju vackert, förklarar Ann-Helén.

Denna redan existerande trend boostades sedan ytterligare av pandemin som gjorde att fler blev ännu mer motiverade att uppfylla sin redan befintliga dröm om att bo här.

-Det snabbar som på utvecklingen. Pandemin gjorde verkligen att det kändes viktigt att ha en egen plats på jorden, här man kunde röra sig fritt utan att behöva be om lov.

Men det är självklart inte bara utländska personer som flyttar hit. Ordet hemvändare myntas allt mer och orsakerna till att allt fler yngre par flyttar tillbaka är många.

-Det är hetare bland yngre att stanna kvar faktiskt. Att det finns fler och fler barn i byarna är en trend som vi ser runt om Skellefteå, runtom Norsjö och också Malå. Man vill ge den uppväxten till sina barn som man själv fick. Det är även klart när villorna i Skellefteå börjar kosta 4-5 miljoner, så börjar man se att man kan bo i hemorten, där föräldrar och barnvakter finns, till helt andra kostnader. Jag tror att det som händer med räntor och oroligheter gynnar mindre orter, berättar Ann-Helén.

Trenden gynnar inte bara genom att fler människor börjar leva på glesbygden utan gagnar också fastigheternas prisutveckling.

-Det går sakta uppåt, sommarstugor har gått snabbast uppåt. Vid kusten har det varit jättedyrt men det har börjat bromsa nu på grund av oroligheter. Men det är fortfarande bättre än snittet i inlandet. Det är ju relativt låga priser fortfarande i inlandet så det svänger inte lika fort här heller. Du kan fortfarande köpa en väldigt fin renoverad villa under en och en halv miljon. Och är det två personer så blir det inte en så dyr månadskostnad, även om räntorna går upp. Det är ju inte bara negativt med högre priser. Det är bra om de som bor i husen får sina hus mer värda så att man kanske känner att man har råd att renovera och våga satsa, förklarar hon.

Ann-Helén berättar även att den privata försäljningen av fastigheter också är en faktor som länge hållit ner priserna i inlandet.

-Alltså man har inte tro på att det går att få upp priset och då väljer man att sälja privat. Vilket egentligen håller ner priserna. Det är så många hus som skulle gå upp i pris om de fick komma ut mer allmänt, menar hon.

Efterfrågan på hus i Malå är stor. Till och med hus som stått tomma länge kan locka flera köpare och man kan få ett bra pris för dem. Därför är det viktigt att fastigheter som inte används läggs ut på marknaden menar Ann-Helén. För köpkraften finns.

-Det är viktigt att de bostadshus som står tomma blir använda till att börja med. Jag har hjälpt många som har tänkt att det där gamla huset som står kvar på skogsfastigheten är ingen idé att sälja. Det finns många som tänker 'Åh. Men det där huset sitter fast med skogen och då måste man avstycka... Och det är jobbigt och besvärligt.' Men det finns ju vi som kan och vet hur man gör. Och fler och fler har insett att det faktiskt lönar sig att stycka bort det där huset och göra en lite större

Ann-Helén Bågesund Marklund

Foto: Marklund Mäklari

“Man har fått överraska många säljare. Vi har haft objekt med kapad värme, vatten och allting och vi har fått bra betalt. Det finns köpare, det är deras dröm helt enkelt. Det är jättekul och dom träffar jag hela dagarna.”

villafastighet eller mindre gård av det och tjäna pengar på det. Och så slipper man vara rädd att det förfaller. Det är en viktig del, att man låter folk bo i de hus som finns. Det finns definitivt köpare, men folk måste vilja sälja också. Använder man det, även om man bara använder det till älgjakt eller i några veckor på sommaren, så ska man såklart fortsätta med det. Man vill ju ha kvar sitt smultronställe, berättar hon.

att det kommer så många olika behov från olika platser. Att det förändras och att man måste hänga med. Att få folk att vilja stanna, både de som är födda här och de som kommer hit.

Dagens läge, både för personer som vill flytta från storstaden till landsbygden och personer som vill sälja sin fastighet i glesbygden, är gott. Men hur ser framtiden ut för Malås fastighetsmarknad? Kommer den positiva utvecklingen hålla i sig?

-Jag ser att framtiden är ljus utifrån en mäklares perspektiv, och då tänker jag också på samhället i stort. Att det är orter som Malå som kommer att behövas i världen men man måste också göra det på ett hållbart sätt så att folk vill stanna. Vad är det Malåborna i framtiden kommer att behöva mest? Det är ju utmaningar i

Foto: Marklund Mäklari

Från vänster till höger: Simon Selin Nilsson och Johannes Lindahl

Ungt team förser Malå med elservice

Sedan 2019 är elfirman på Fabriksgatan 1 verksam under namnet Malå El och utför alla möjliga sorters arbeten inom området el, allt från installationer till underhållsarbete. Det är ett företag som inte bara täcker långt större områden än man hade tänkt sig utan som även har visat sig kunna manövrera och hantera ett flertal av de svårigheter som de har påträffat.

Med en medelålder på bara 24 år mellan de tre anställda, Simon Sellin Nilsson, Johannes Lindahl och Didrik Grundberg, är de ett ungt men ändå mycket yrkesskickligt och kompetent gäng. De har stött på en hel del svårigheter, med till en början en pandemi som försvårade utförandet av deras arbete i och med karantäner och byggstopp. Och sedan svårigheter med tillgång till material med andra orsaker.

Genom att en stor del av deras material tillverkas i Tyskland har företaget stött på problem med tillgången till material, mindre på grund av covid eller kriget i Ukraina utan mer på grund av naturkatastrofer i centrala Europa.

-Problem med material har vi märkt av. Det var några fabriker i Tyskland som blev nedstängda på grund av stora översvämningar och sånt. Och där blev det stora problem. Men det har ändå gått att få tag på material. Man har bara fått gå över till andra grejer som är liknande och få det att funka på något vis, berättar Simon som arbetat längst på företaget.

Utöver de uppdrag de får i Malå kommun åker personalen på Malå El ofta iväg och hjälper till i andra orter där det behövs extra arbetskraft. De får jobb allt i från Sundsvall till Luleå, och särskilt mycket i Umeå i och med att deras moderbolag har sitt säte där.

-Vi är väldigt mobila. Vi har mycket jobb. Då det inte finns nog mycket jobb i Malå eller man behöver extra hjälp någon annanstans; då är vi överallt. Luleå, Sundsvall, Lycksele, Arvidsjaur... Ja, överallt, berättar Johannes Lindahl som jobbat på Malå El sedan 2017.

Även om teamet klarar av att hinna med alla uppdrag och täcka arbetskraftsbehovet bra så skulle gänget ändå önska sig en till anställd för att ännu bättre kunna täcka behovet. Och även för att få tillbaka en del av den arbetskraft som företaget oturligt nog förlorat de senaste åren till andra industrier i och med en stor brist på och konkurrens om elektriker. Redan i maj 2022 sa organisationen Svenskt Näringsliv att det saknas 30 000 utbildade installatörer i Sverige.

-Planen är att anställa någon. Det är inte lätt att hitta folk som har några år på nacken. Vi är ett ganska ungt gäng så det kan vara bra med någon som har mer rutin, berättar Simon.

-Varför det är svårt att hitta elektriker idag är för att så många far till gruvindustrin. Deras löner är betydligt högre än våra, och sen har de väldigt mycket ledighet. Så det är lite svårt för oss att konkurrera om lönerna för att försöka få hit folk, förklarar Johannes.

En all-round och kul kvalitetsupplevelse

Malå Järn och Färg, ett familjeföretag med målsättningen att kunna erbjuda sina kunder en all-round upplevelse. Att växa har företaget gjort sakta men säkert sen det startades och de har alltid lagt fokus på hur viktigt just samarbete är.

Malå Järn och Färg har alltid varit ett familjeföretag, allt sedan 60-talet då det endast var en färgaffär. Och för 6 år sen släppte Per Gösta Grensell över till sönerna Markus och Viktor Grensell.

-Malå Järn och Färg var ju från början en färgaffär som startades av vår faster Eivor och hennes man Sigge 1968.

Då låg den på Storgatan och sen flyttade den till där Sveaskog varit fram till nu. Min pappa tog över 1978 eller 1979. Och då köpte pappa 1992 Bergströms Järn som låg här. Och i samband med det köptes även brädgården av sågen. Från 1992 har vi legat här och varit Malå Järn och Färg, berättar Markus Grensell, VD på Malå Järn och Färg.

Men färg är sedan länge inte det enda de säljer, och inte det som det säljs mest av heller. Mest produkter säljs inom bygg, som bland annat skivmaterial och virke, och både företag och privathushåll förses med material, men de privata konsumenterna är fortfarande fler. Speciellt mycket kunder är det under hemestern till följd av att pandemin fört med sig en boom inom renoveringar och ombyggnationer av hemmen. Men företaget har samtidigt även fått kämpa med att få tag i material, i början på grund av pandemin och nu på grund av kriget i Ukraina.

-Det har varit utmaningar om vi säger så. Till att börja med så blev det situationen med tillgången till material. Skulle vi få tag i produkterna? Det har alltid varit brist på någonting. Så det har varit en stor utmaning att hitta material. I år har det varit bättre tillgång på material men sen har det varit en helt annan marknad med just kriget också. Att vissa av fabrikena som levererar till våra leverantörer har tagit sitt material från antingen Ukraina eller Ryssland och där har det stoppats. Det har också varit en byggboom när folk inte har kunnat resa, förklarar Markus Grensell.

-Jag har aldrig byggt så mycket trallar som i fjol! Så det var jätteroligt. Vi hade ganska bra boost av att folk är hemma och känner att de vill lägga pengarna på hemmet, eftersom vi säljer just saker till hemmet, berättar Markus.

-Det har varit mycket sommarstugefixare och liknande, tillägger Johan Grensell som är butikschef.

-Och även turister från utlandet har börjat hitta hit. Till

exempel holländare och tyskar som köper sommarställen. Det är kul och dom är väldigt trogna och handlar mycket och bra. De är tacksamma för att komma till ett ställe där de kan fråga allt mellan himmel och jord och de behöver inte åka till många fler ställen än ett för att kunna inhandla allt ifrån en grund till skivor eller tapeter och färg. En helhet, har vi. Det är ju ganska trevligt att komma till ett nytt land eller till en ny ort och att det är enkelt, berättar Johan.

-Det märker man speciellt på dom som kommer från större orter där de är vana att köra till 4-5 olika varuhus för att få sitt. Så det är ju roligt. Det är alltid roligt att få uppskattning, fyller Markus på.

Malå Järn och Färg har även mycket olika samarbeten med lokala hantverkare och företag. Det uppskattas inte bara av samarbetspartners utan även av kunderna.

-Vi har ibland haft en roll som en liten spindel i nätet. Till exempel som att samordna badrumsrenovering. Kunden kan komma in hit och välja exempelvis tapeter, golv och färg och vi skriver upp det och förmedlar det till hantverkarna. Sen har vi även sett till att till exempel elektrikerna är på plats den dagen, rörmokaren den andra dagen, mattläggaren... Ja, alla som berörs. Och då har kunden bara pratat med kanske mig. Kunden behöver inte hålla i det där själv utan de kan gå direkt till oss, berättar Johan.

-Vi försöker även ha en tight dialog med alla om just pris-sättningar, vilka produkter som behövs och sortiment, fyller Markus på.

-Sen har vi även ett bra samarbete uppe i Ammarnäs. Det är roligt att kunna vara på ett annat ställe än i Malå ibland. Och där är det en byggare och även Ammarnäs Livs som vi också har ett samarbete med. De är som vår förlängda arm uppe i Ammarnäs.

En kund kan komma in i Ammarnäs och ha tillgång till nästan vårt sortiment och vi packar allt här och antingen kommer de ner och hämtar upp det eller så skickar vi dit lastbilar med varor. I och med det har vi även ett samarbete med många lokala transportföretag som kan hjälpa oss med transporter, säger Johan.

-Det ger lite nya kunder och nya marknader, tillägger Markus.

-Ja, Malå är ju en viss storlek. Vi vill behålla den omsättning och volym vi har och gärna öka och då måste man se sig omkring, säger Johan.

-Det är jätteroligt att vi kan sälja utanför kommunen. Sen märker vi ju att det kommer in många kunder från grannkommunerna. Sönt är jätteroligt. Att vi kan ta in

Färgavdelningen med mycket av välja mellan.

från andra kommuner, inte att andra far och köper någon annanstans, berättar Markus.

-Vi försöker ju att vara glada, hjälpsamma och ha ett brett sortiment och att ha saker hemma så att de kan komma och fylla släpen med allt de behöver. Och det uppskattas, förklarar Johan.

"Du ska komma in och känna att det är kul att komma in hit och att du får hjälp."

Att kusinduoen lägger extra vikt på samarbeten märks tydligt, och det är också något som de berättar att både de själva, men även de företag som de arbetar tillsammans med profiterar mycket av.

-Fördelen för oss är ju att de köper material av OSS. För deras del är fördelen att vi är lyhörda och kan ha rätt sortiment hemma. Vi har många leverantörer och mycket kunskap vi kan ta hjälp av, berättar Johan.

-Och enkelheten också. Att inte behöva planera alla projekt. Och även att hantverkarna inte behöver involveras vid valet av mattor eller färg, så att dom egentligen kan göra det dom är bäst på, att bygga och fixa, säger Markus.

Med bra resultat hittills anser både Markus och Johan att mängden och kvaliteten av samarbeten har potential att öka och förbättras ännu mer.

-Det finns ju alltid förbättringspotential. Det gäller att ha en bra dialog och vara lyhörda till varandra och inte gå över ån efter vatten. Det finns många bra företag och mycket bra möjligheter i Malå, vi kan samarbeta och nå ännu längre tillsammans, säger Johan.

-Det är viktigt också när man är på mindre orter; att vi hjälps åt. Att man inte trampar någon på tårna, fortsätter Markus.

-Går det bra för oss blir det många ringar på vattnet, att vi kan hålla ett högre lager och ha hemma mer grejer för att vi vet att folk köper. Tillsammans blir det lättare för alla, fyller Johan på.

Trots goda samarbeten och byggboomen de senaste åren berättar Markus och Johan att de ser försiktigt på framtiden. Speciellt med omvärldsbilden i åtanke och dagens ekonomiska läge. Men de vill se till att företaget ändå håller farten och fortsätter att utvecklas.

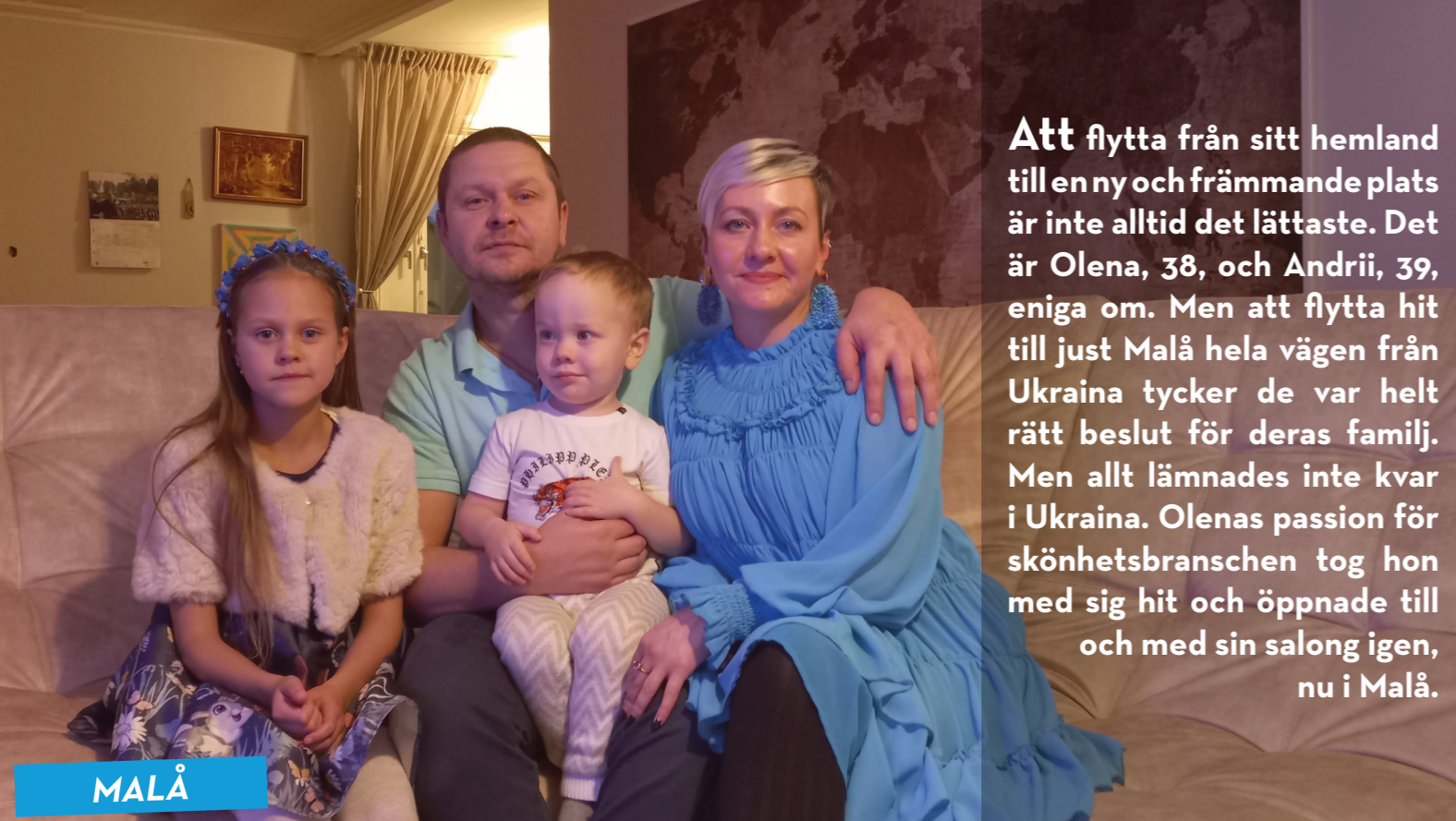
-Det är en oviss vinter vi går in i. Vi märker inte av det riktigt än, utan de säger att det kommer bli tuffare. Men annars är väl målet för framtiden att fortsätta att vara lyhörda och att hoppa på galna och roliga projekt och ta dem framåt. Och kolla i närregion om det finns fler hantverkare man kan ha ännu mer samarbeten med, säger Johan.

-Och man vill ju alltid förnya sig, vilket vi faktiskt ska göra nu. Fixa till i butiken, göra ny belysning och vi ska ha nya skyltar, berättar Markus.

Att förnya sig och utvecklas, men samtidigt även hålla fast i det de redan har uppnått är målet för framtiden. Och att fortsätta erbjuda det där lilla extra som uppskattas av kunderna allra mest.

-Vi vill kunna erbjuda ett brett sortiment men även kunskapen och engagemanget. Det är ju det vi vill att Malå Järn och Färg ska stå för. Du ska komma in och känna att det är kul att komma in hit och att du får hjälp. Det ska va roligt..., säger Johan.

...och energifyllt, tillägger Markus.

MALÅ

Att flytta från sitt hemland till en ny och främmande plats är inte alltid det lättaste. Det är Olena, 38, och Andrii, 39, eniga om. Men att flytta hit till just Malå hela vägen från Ukraina tycker de var helt rätt beslut för deras familj. Men allt lämnades inte kvar i Ukraina. Olenas passion för skönhetsbranschen tog hon med sig hit och öppnade till och med sin salong igen, nu i Malå.

Från Slavuta till Malå

Olena och Andrii levde med dottern Katalina i staden Slavuta i Ukraina där Olena även bedrev en egen skönhetssalong. Med låga löner och höga priser på allt bestämde de att Ukraina inte längre var rätt plats för dem som familj. Andrii som är byggare hamnade av en slump på jobb i Sverige, närmare bestämt i Björkland i närheten av Adak. Här hann han komma på att Sverige är precis rätt plats för familjen, skaffade jobb på Persson båt och köpte ett hus. Med hela livet nerpackat i bara 6 resväskor anlände Olena och dottern till sitt nya hem i Adak i november 2017.

-När Andrii fått jobb på Persson båt köpte han huset i Adak och vi flyttade in direkt. Det var första gången vi såg vårt hus. Innan hade vi bara sett det på video när vi pratade på telefon. Och när vi två kom var det slutet av november. Alltså mörkaste och kallaste tiden. Det var en sän chock för mig och Katalina. Vi åkte, åkte och åkte i bil från Skellefteå och vi såg bara snö och snö. Och vi kom till Adak och så sa Andrii 'Välkommen hem!' Och jag tänkte bara 'Åh, herregud!' Inga människor någonstans och ingenting, berättar Olena skrattande.

-Ja, det var en ganska svår period i början då vi inte kunde prata svenska och på den tiden kände vi inte någon. Andrii var på jobbet hela tiden och jag var hemma själv med Katalina. Och vi fick till och med magsjuka de första två veckorna när vi flyttade hit, skrattar Olena. Efter en lite ruggig start i sitt nya hem började dock allt sakta men säkert falla på plats.

-Katalina började på förskolan och jag började jobba lite grann. Och efter det öppnade jag en egen firma och började studera svenska på SFI. Och det

blev lättare och lättare, berättar hon. Under tiden kom också tillskott till familjen. Ett andra barn, Mark.

-Så nu kan jag bara säga att efter fem år här känner jag mig verkligen trygg i Sverige. Och mina barn... Ja, Mark han föddes i Sverige. För hans del är det bra, skrattar Olena. Och Andrii trivs också på jobbet.

Det familjen dock saknar är just nära och kära som fortfarande är kvar i Ukraina. Särskilt oroar de sig över kriget.

-Mina föräldrar och Andriis föräldrar är kvar i Ukraina och så kriget nu. Det är ganska svårt. Men vi hoppas alla att det kanske nån gång blir slut på det. Mina föräldrar, dom har aldrig sett Mark, så jag hoppas att dom ska komma så dom får se honom för första gången. Det är det vi saknar mest; vår släkt, våra föräldrar och våra syskon. Men annars trivs vi i Malå. Vi tycker inte om storstäder så som Göteborg, Malmö, Stockholm, berättar Olena och Andrii.

Saker rullade på och med ny-uppstarten av sin salong fick hon både hjälp av kommunen med att förstå det nya administrativa systemet och av sin man som renoverat en del av huset i Adak så det kunde bli hennes salong.

-Först var det svårt att förstå hur allt fungerar. Det är ganska olika system och det var så mycket papper, så jag minns att jag tänkte "Herre min! Vad ska det bli?!" Och det var så stressigt, erinrar sig Olena.

Men när väl allt var registrerat och själva uppstar-

ten var färdig rullade verksamheten på. Och nu när familjen i maj flyttat till sitt nya hus i Malå har kunderna blivit ännu gladare över att hon nu finns så centralt.

-På sommaren, när vi flyttade hit, blev det mycket lättare för alla mina kunder. Jag har inte bara kunder från Malå kommun utan också från Lycksele, Arvidsjaur och de närmaste städerna/byarna. Så alla blev väldigt

"Jag blir väldigt lycklig när jag ser att kunderna är lyckliga."

glada då jag nu finns i Malå och inte i Adak. Det är också lättare för barnen. Mark kan gå i förskola, det är lite mer människor och Katalina har ganska många kompisar i Malå. Så livet finns i Malå, berättar hon.

Att driva sin salong gör Olena helhjärtat och hon berättar varför hon älskar sitt yrke.

-Jag tycker om mitt jobb jättemycket. Därför att det är så olika åldersgrupper. Det är från 15-åringar till 85-åringar. Så mina kunder är inte bara de unga flickorna som kommer och vill göra så långa fransar som möjligt. Jag tycker om dem också väldigt mycket men mest tycker jag om när det kommer kunder som har ett problem och dom frågar 'kan du hjälpa mig?'. Som när det kom en kvinna som hade artros i fingrarna eller armarna så hon kan inte klippa naglar själv så kan jag göra allt fint och färga eller göra någon design så hon känner sig fin eftersom att hon inte kan göra så mycket med armarna. Eller när det kommer kvinnor som har eller hade behandling mot cancer och efter behandlingen tappade de alla fransar och ögonbryn. Eller som en

"Jag vill att alla kvinnor i Malå blir fina!"

trauma så ena ögat var helt utan fransar. Jag sa 'Jag måste kolla. Jag kan inte förutsäga om jag kan fixa det'. Så hon kommer och vi provar. Och efteråt säger hon 'Åh! Jag är normal!'. Ja, så det gör mig lycklig, berättar hon.

Olena stormtrivs med sitt jobb och hela familjen finner sig väl tillrätta i Malå. Men med dagens ekonomiska läge bekymrar hon sig en aning inför framtiden. Fast som Olena beskriver oroar hon sig inte länge och sysselsätter sig alltid med något nytt som den rastlösa personlighet hon är.

-Det är ganska svårt att tjäna mycket pengar på det här jobbet, med eget företag. Jag har mina stamkunder men ibland saknar jag att bli fullbokad. Just nu har jag inte så

många jobb och jag ser att priserna blir högre och högre varje dag, men jag höjer inte priserna på mitt arbete. Och min man, han har samma lön som förut. Så vi får se hur det blir. Jag hoppas att jag kan fortsätta jobba med företaget. Om det skulle bli någon situation där jag behöver byta jobb, hoppas jag att jag ska kunna kombinera det med mitt företag och fortsätta. Just nu hjälper jag också flyktingar med tolkning och har börjat studera lite grann igen.

Olena i sin salong.

Kort om Olena:

Ålder: 38

Från: Slavuta

Familj: Maken Andrii, 39, och barnen Katalina, 9, och Mark, 2

Utbildning: förskollärare, ekonomi, skönhetsbehandlingar

Hobby: "Mitt jobb, det är min hobby"

Urvalet av färger och stilar är stort.

Lapland's Wild Paws: Rökå levererar Äventyr

RÖKÅ

Det äventyrliga paret Sandra och Alex Gomeringer ska denna vinter för första gången med sitt företag Lapland's Wild Paws erbjuda sina slädhundsturer i Malå kommun. Tillsammans med sina 45 hundar bildar de ett team som spänt ser fram emot vintern och att få träffa och dela sin passion med både turister och ortsbor.

“Det är helt enkelt så kul när man far ut och kan se, även när man har blandat gamla och unga hundar, att de blir ett team.”

Redan i Tyskland hade paret bedrivit en mindre turistverksamhet med sina slädhundar. Men efter en semester i Östersund bestämde de sig för att börja leta efter ett nytt hem i Sverige. Tack vare en lyckoträff på eBay hittade de år 2017 drömhuset i Björkås i Rökå och flyttade dit tillsammans med sina, då, 24 slädhundar. Men de första åren bodde paret dock inte på heltid i Malå kommun.

- Vi kom hit 2017 men det var svårt att hitta jobb här. Jag hade en kompis som jag hade lärt känna i Alaska som har en stor slädhundsfarm i Kiruna och de sökte guider. Så jag började jobba som guide där. Praktiskt sett har vi de senaste fem åren alltid jobbat uppe i Kiruna under vintersäsongen. Det innebar att vi for upp till Kiruna i september-oktober och kom tillbaka hit igen i april-maj. Somrarna tillbringade vi här i Rökå, berättar Alex.

Men med upp till 5000 gäster per säsong och sammanlagt över 200 hundar på den stora slädhundsfarmen i Kiruna som de arbetade på, längtade Sandra och Alex efter mer lugn och ro. Även den ansträngande flytten som varje vår och höst förde med sig bidrog till att de bestämde att de inte ville vara verksamma i Kiruna längre. De ville istället prova att återgå till att vara självständiga, i mindre skala och nu i Rökå.

- Nu efter fem år... Alltså, jag vill inte till Kiruna längre. Jag vill vara här helt enkelt. Och även det här med familjen: som med barnen som kommer till jul... Sånt var inte möjligt i Kiruna för inom turismen är det särskilt mycket verksamhet och mycket gäster på såna dagar som jul och nyår. Vi ville helt enkelt ha det en aning lugnare. Nu kan vi själva bestämma om vi vill jobba eller inte och när vi tar emot gäster eller inte, berättar Sandra.

- Naturligtvis, ett halvår där, ett halvår här... att ta med 45 hundar till Kiruna härifrån... Det blir som en flytt. Du måste ta med allt och sen ta med allt tillbaka igen. Därför bestämde vi förra säsongen att vi slutar där uppe och att vi börjar bygga upp nåt här istället. Och vi ville inte längre ha den där extrema massturismen heller, säger Alex.

- Som gäst är det otroligt att se 20 spann köra iväg efter varandra. Det är helt galet! Men den där väldiga massan vill vi inte ha längre. Utan kvalitet och att alla gästerna ska känna sig omhändertagna och i goda händer, berättar Sandra.

- Därför börjar vi nu med dagsturer. Alltså kaffe-turer med den stora släden och en guide som kör i princip 3-4 personer, tillägger Alex.

- Ja, 3-4 gäster så att en familj kan åka med. Och så gör man en fin tur genom det vackra landskapet, gör ett stopp någonstans med en brasa och så finns det kaffe, varma drycker och en macka eller liknande där, förklarar Sandra.

- Vi vill också ta hit gäster till just Malå. Till regionen. Jag tycker helt enkelt att Malå är en vacker plats och en vacker region som inte har mognat helt ännu. Det blir ju allt mer inom turismen, men det måste ske lite mer, tillägger hon.

För att möjliggöra sina planer har Sandra och Alex många samarbeten på gång. Nu främst med Hotell Tjamstan där Sandra även jobbar en del utöver företagandet. Men förutom det tillkommer även samarbetspartners som Vildmarkscampen, researrangörer och förhoppningsvis ännu fler.

- Researrangörerna tar alltid med sig många tyska gäster till hotellet. Vi är ju själva tyskar, Sverige är helt enkelt en plats dit man måste resa någon gång. Och jag tror att researrangörerna anstränger sig för att ta gästerna till Malå. Till den mindre orten. Här finns renar hos Börje,

nu slädhundar med oss och sen finns även snöskovandring och snöskoter. Alltså, det finns många olika möjligheter. Och det är bra för oss att det redan nu finns och erbjuds paket där vi ingår. Vi hoppas att vi kanske får lite svenska gäster också och att kanske även den ena eller andra ur lokalbefolkningen säger att de gärna skulle vilja prova på att åka hundspann, berättar Sandra.

Även med skoterklubbar och olika företagare i Malå har paret en tight dialog. Vilket de tycker är mycket viktigt att ha och uppskattar den positiva responsen de har fått hittills.

- Hos Malå Skoterklubb var vi också och frågade om det är okej om vi åker med våra slädhundar på skoterlederna. Man måste samarbeta och det är också väldigt viktigt för oss. Innan man gör någonting fel frågar man hellre om det är okej. Eller som hos Frendo, där jag frågade om det är okej om vi kan starta med våra hundar bakom bensinstationen. Och det är skönt att man blir så väl mottagen och att man får höra att "ja, naturligtvis får du göra det", säger Sandra.

Både Alex och Sandra berättar att de stormtrivs i Malå och ser fram emot att börja genomföra sina tränings-turer för att lära känna lederna här ännu bättre. Ännu en sak de är mycket spända på är att se reaktionerna från ortsborna.

- När vi är på väg med slädhundarna, kommer säkert den ena eller andra att bli överraskad. Men, ingen panik! Vi har det under kontroll, småskrattar Sandra.

- Det kan vara så att vi stannar teamet och ger handtecken, så gjorde vi i Kiruna i alla fall. Om man kommer med sin skoter på skoterleden och stöter på oss, gäller för oss alltid regeln 'ta hänsyn till varandra'. Det måste bara fungera respektfullt och utan problem. En del invånare i Malå kanske också kommer att höra hur hundarna är högljudda vid start. Och absolut får man komma och kolla. Kom gärna och prata med oss! På det är vi såklart väldigt spända. Hur den ena eller andra kommer att reagera. Och vi hoppas att vi får positiva reaktioner och att vi inte verkar avskräckande. Alltså, vi vill verkligen göra det här med varsamhet, säger Sandra.

GÖR VINTERPARADISET TILLGÄNGLIGT FÖR ALLA

ADAK

Foto: Adak Skoterklubb

Möt Adak Skoterklubb som med ungefär två decennier av verksamhet har samlat på sig stor erfarenhet av hur man sköter om skoterlederna i området på bästa sätt. Med sina många engagerade medlemmar ordnar de inte bara fina skoterleder som fått en hel del beröm utan de anordnar även årliga evenemang som redan är tradition.

Bland de 40-50 medlemsfamiljerna i föreningen finns inte bara lokalbefolkning från Adak och omkringliggande byar utan även familjer från Lycksele och vissa från Norge. Men mångfalden gäller inte bara för medlemmarnas härkomst utan även på vilka sätt de använder sig av skoterlederna.

-Ja, det är inte bara skoteråkare som är med. Det är också många pensionärer som inte ens

har en skoter som tycker det är bra att promenera efter skoterspåret. Och sen är det nu också draghundsförare, berättar Roland Svahn som är ordförande i Adak Skoterklubb.

Även en hel del dagsbesökare från kusten kommer till Adak för att köra skoter. Lockade av snömängderna men även de stora ytorna och vidsträckt ledesystemet som finns till förfogande och som klubben underhåller.

-Vi sköter halva sträckan mot Malå, till Tjärnberg. Sen har vi leden upp på Levatsfjället och det är ju ett väldigt populärt utflyktsmål som knyter ihop mot Slagnäs och Arvidsjaur. Leden mot Laggträsket knyter upp mot Sorsele-hället. Och sen har vi led mot Kokträsk som kopplar ihop mot både Malå och Arvidsjaur. Det är som ett spindelnät, förklarar Roland.

Roland Svahn och Gunilla Persson.

-Vi har ungefär 10 mil skoterled, tillägger Gunilla Persson, kassör på Adak Skoterklubb.

Så långa sträckor för oundvikligt även med sig mycket arbete. Men med många engagerade glada medlemmar och även samarbete med andra föreningar lyckas klubben hålla lederna i ett skick de regelbundet får beröm för.

-Jag upplever att medlemmarna är jätteduktiga på att ställa upp. Om det exempelvis ska byggas en bro; inga problem. Det byggs. Vips, så är det gjort, berättar Gunilla.

-Det är väl därför det funkar så bra. För det är faktiskt mycket folk som tycker att vi har fina leder. Och det är för att folk ställer upp, tillägger Roland.

Som Gunilla nämnde, utöver sladdning av lederna och utsättning av kryss ingår även byggandet av broar i deras uppgifter. Ännu ett nytt projekt som klubben har planerat är att till sommaren renovera stugan i Adakliden. En stuga som ofta blivit bortglömd av dagsbesökare men som finns till förfogande att hyra, vilket föreningen försöker uppmärksamma.

-Det är väl kanske lite dåligt med information vilket utbud som finns här. Alltså, att det går att

hyra stuga. Och om jag, personligen, skulle köra hit från till exempel Skellefteå för att köra skoter en dag, nog skulle jag vilja sova över och basta på kvällen och köra dagen efter också, berättar Roland.

Roland och Gunilla berättar även, utöver att se till att hålla fina leder är ytterligare en plan för vintern att hålla i den årliga familjedagen som klubben brukar anordna på västkanten.

Foto: Adak Skoterklubb

MALÅ

SKIDTÄVNINGAR - FULL COMEBACK 2023

Malmfältsloppet, ett årligt långlopp med en historia som sträcker sig tillbaka till 1956 då det gick av stapeln för första gången. Den 21 januari ska loppet äntligen få hållas under normala förhållanden igen sedan pandemin, något både arrangören Malå IF och deltagarna ser fram emot. Likaså ska föreningens ungdomstävlingar sedvanligt äga rum i februari.

Under årtiondenas gång har tävlingssträckan ändrats många gånger. Och idag erbjuder Malå IF, som arrangerar loppet, flera olika sträckor som man kan välja mellan.

- Från början startade det i Adak och gick i mål här i Malå och fram till 1992 gick det också någon variant som startade i Lainejaur. Men sen när det startade om efter ett litet uppehåll har det alltid ägt rum här i Malå som ett varvlopp, att man startar och går i mål på samma plats.

Idag är det flera sträckor. Den längsta är 44 km, vilket innebär två varv på en bana som är 22 km. Och då finns det även möjlighet att åka bara ett varv eller en avkortad variant som är 13 km, berättar Örjan Roslund, tävlingsledare för Malmfältsloppet.

Örjan berättar även att det faktiskt är den längsta sträckan som lockar de flesta av de nästan 200 åkare

som deltar varje år. Anledningarna till att just den längsta sträckan är så populär bland åkarna varierar. Men det främsta skälet är faktiskt Vasaloppet, eller snarare åkarnas förberedelser inför Vasaloppet.

- Till alla som arrangerar långlopp som är över 4 mil så finns det en dragningskraft. För de som vill åka Vasaloppet lockas dit. På Vasaloppet är det 15 000 som startar och då gör man det i olika startled. Då kan du åka ett sånt här lopp som är mer än 4 mil och resultatet skickar man till Vasaloppets arrangörer och istället för att hamna längst bak, kan man hamna i ett led längre fram. Väldigt många åker långloppen av den anledningen, för att de har bestämt sig för att starta i Vasaloppet och vill ha en placering så de inte måste starta längst bak, berättar Örjan.

Men det är inte bara Vasaloppsåkare som deltar. Mycket vanligt är det också med elitåkare som endast åker lång-

lopp. Och med så bra snösäkerhet och ett bra klimat i Malå kommer inte bara längdskidåkare från hela Västerbottens län utan även från Norrbotten, Jämtland och till och med Norge.

- De flesta åkarna finns av logiska skäl vid kusten och där

“Vi skulle vilja ha mer lokal publik. Det skulle ge mer liv åt arrangemanget.”

är det också en del lopp men det är inte alla vintrar som det fungerar så bra där. De har lite svårigheter med snö ibland. Här i Malå har vi ofta mycket snö och är allmänt snösäkrare än vad kusten är, säger Örjan.

Många åkare reser alltså långa vägar för att delta i loppet och tar då självfallet gärna med sig sina anhängare.

Men förutom just dessa anhängare, berättar Örjan, brukar de inte få mycket mer publik. Att antalet åskådare ökar, särskilt andelen lokalinvånare i publiken, är en önskan som Malå IF arbetar på i dagsläget.

- Det är någonting vi jobbar på. Grejen är att starten är här i samhället och sen är tåten borta i ungefär en timme. Här i samhället händer det inte så mycket under den tiden. Det är inget publikarrangemang som en match eller någonting liknande. Jag brukar försöka flagga ibland för folk att ta skotern ut till skogen och sitta och grilla och kolla. Det skulle kunna vara rätt trevligt både för dem som publik men även för de som är åkare, att det händer någonting. Så att mer publik skulle vi gärna vilja se och gärna mer lokal publik. Och vi önskar även att fler lokala åkare deltar. Anledningen till att vi har så lite lokal publik är ju att det är ingen man känner som åker, förklarar Örjan.

Ett lite nyare event som brukar dra ansevärt mer publik en månad senare är ungdomstävlingarna i slutet av februari som också organiseras av Malå IF. I år äger dessa energifyllda tävlingar rum den 25 februari och även denna gång väntas både många deltagare och mycket publik.

- Det är tävlingar för främst barn och ungdomar och då har vi två tävlingar på samma dag. På dagen har vi Tjamstanloppet och då är det start och mål vid ishallen. Men det är kortare sträckor än i Malmfältsloppet. Sträckorna här är 1 km, 1,5 km, 2,5 km, 5 km och 7,5 km. Så det blir lite kompaktare än 22 km rundorna. Och sen startar inte alla samtidigt, utan med 30 sekunders intervall. Det händer mycket vilket är mycket häftigare för publiken att se, berättar Örjan.

- Och på kvällen har vi Tjamstan Skicross i slalombacken. Det är faktiskt ett väldigt unikt arrangemang. Det är en kort bana i backen med lite bögar, hinder och sånt. Alltså mer tekniskt. Alla ser varandra hela tiden, det blir som ett arenaarrangemang och klubbarna som kommer hit, de ställer upp sina hejarklackar och hejar på varandra. Det brukar vara väldigt bra stämning och väldigt uppskattat. Där brukar det vara många malåbor. Så det är riktigt kul, avslutar Örjan.

Foto: Malå IF

Örjan Roslund,
Tävlingsledare

Sagabiografen firar 30 år 2023

MALÅ

Sagabiografens intresseförening som sköter filmvisningen på Forum i Malå och även arrangerar den årliga filmfestivalen i Adak firar 30 år av verksamhet år 2023. Med därför extra mycket aktivitet på agendan inför nästa år har de händerna fulla och hoppas även på att detta år kunna locka tillbaka de biobesökare som droppat av till följd av pandemin.

Sagabiografens intresseförening är mycket känd för just Sagabiografen i Adak som de äger och där de även arrangerar filmfestivalen varje sommar. Vintertid centrerar de sig dock i Malå och genomför all filmvisning i Forum berättar Roger Johansson som är huvudansvarig för filmvisningen i Forum.

- Vi kör cirka 50 filmer per år. Eller har gjort det, men under pandemin blev det nästan ingenting. Vi fick inte ta in mer än 25 personer och ett tag var det bara fyra. Därför var det ingen vits att köra filmerna. Vi hade filmer men publiken försvann i princip, berättar Roger.

Men trots att coronapandemin är över har inte alls lika många biobesökare återvänt som det varit innan. Med genomsnittligt 55 besökare per film innan pandemin är det en stor minskning till endast ungefär 35 personer per film på föreningens filmvisningar. Ett fenomen som till stor del kan kopplas till streamingtjänsternas enorma uppgång.

- Därför är det inte alls lika mycket folk på bion. Det är likadant över hela landet skulle jag tro. Folk har fått andra vanor på grund av pandemin, säger Roger.

Det krävs minst 25 biobesökare för att en film ska gå ihop förklarar Roger. För att locka tillbaka besökarna igen anstränger han sig för att välja nya filmer som han tror att det finns mest intresse för och som kommer bli omtyckta av tittarna. Att även anpassa vilka typer av filmvisningar och på vilka dagar

Roger Johansson,
Sagabiografens
intresseförening

de har dem är en annan strategi som föreningen använder för att höja besöks-siffrorna.

- Barnfilmerna, det är de som drar mest folk. Det som också har varit populärt är att vi har kört dagbio på fredag och bjudit på fika. Mest folk har vi på fredagar, och på lördagar då vi kör barnfilm. Vi visar ibland film på onsdagar och söndagar, berättar Roger.

Men för att kunna visa filmerna och locka tillbaka besökarna är en av grundförutsättningarna en fungerande projektor, något som ställer till med bekymmer för den ideella föreningen.

- Problemet är att projektorn här inte fungerar hundra procent. Ibland försvinner bilden mitt i filmen. Det är ju inte kul, så därför är det lite otryggt om man säger så. När man kör film får man sitta och hoppas på att det ska fungera, säger Roger.

Svenska filminstitutet, som även gett stöd till biografier under pandemin, kan täcka upp till 75% av kostnaden av en ny projektor. Men resten av summan måste föreningen själv få ihop vilket är nästa målsättning.

- En projektor kostar en miljon. Så då måste vi satsa en 250 tusen kr själv. Sen är det, det här med att de som säljer projektorer finns nere i södra Sverige och alltså bara det att de ska komma upp hit och montera allting. Det kan då ta ett halvår minst innan man får projektorn. Det är det som är knepigt, förklarar Roger.

Medan föreningen arbetar på att få ihop summan och även få in en fler offerter, fungerar lyckligt nog dagens projektor fortfarande. Därför lägger Roger och föreningen sitt fokus på det och även på föreningens 30-årsjubileum som är i antågande.

- Ja, vi koncentrerar oss på att driva det här och filmfestivalen. Nu har vi 30-årsjubileum nästa år så då blir det lite mera aktiviteter kring det. Mer än det orkar vi inte med. Det blir ju en hel del om allt funkar!

VINTERFESTIVAL ÅTERVÄNDER

Efter flera framgångsrikt avklarade projekt bakom sig fokuserar nu Gold of Lapland och företagen och föreningarna i Malå på nästa gemensamma projekt; Vinterfestivalen. En helg med aktiviteter för stora och små som ska äga rum i slutet av mars 2023.

Anna Israelsson, destinationsutvecklare och projektledare på Gold of Laplands kontor i Malå, har varit insatt i flera projekt i Malå kommun med målet att höja och ge tillbaka till samhället. I andra kommuner har Gold of Lapland gärna implementerat ett system som går ut på att lokala företag sponsrar olika projekt genom att lägga pengar i en gemensam pott och därefter tillsammans bestämma vad pengarna ska läggas på. Men detta system fick inte den genomslagskraft i Malå som man önskat så teamet kom på en ny strategi. Vilket resulterade i projektet, Vinterfestivalen.

- Det startade med att min kollega Hans-Olov Dahlbom tyckte att vi behövde någonting så att

företagen hakar på. Vi kunde inte ha en pott, det verkade inte fungera Malå. Då sa vi 'Jamen, vi gör en Vinterfestival, så får man sponsra den', berättar Anna.

Hon berättar även att det faktiskt inte är första gången det anordnas en vinterfestival i Malå.

- Och grejen är ju att det har varit vinterfestival i Malå tidigare. Så det blir lite samma stuk. Det är ett ganska bra koncept. Kan vi få det här återupplivat är det helt fantastiskt. Malå är ju ett vinterparadis, förklarar Anna.

Med datumet för eventet redan satt till helgen runt den 25 mars 2023 är organisationen i full gång med att locka ännu fler sponsorer, föreningar och medlemmar till eventets styrgrupp.

- Vi har precis fått beslutet om medfinansiering av medel från Malå kommun, projekt 1,76, med 70 000 kr. Det förutsätter att minst 15 företag och 4 föreningar är involverade, och de målen har vi redan klarat. Vi har sponsorer klara, lokala företagare, men vi planerar många saker. Så tanken är att få fler sponsorer. Det är ganska viktigt för att kunna genomföra det vi vill, säger Anna.

De lokala företagen som agerar som sponsorer kommer få ingå i styrgruppen och få vara med och bestämma och påverka aktiviteterna. Men det är föreningarna som kommer att vara de aktörer som genomför aktiviteterna.

- Företagen har framförallt kassan och föreningarna är de som ordnar aktiviteterna. Vissa föreningar kanske får en pott pengar för att ordna till exempel Lilla Vasaloppet. Eller att de får marknadsföringspengar för sin aktivitet. Men sen kan det också vara så att en förening står och säljer hamburgare och då får de såklart inkomst där. Vi på Gold of Lapland har egentligen inte så mycket idéer. Vi är bara samordnare. Jag gjorde en workshop här på hotellet för de som ville komma och då fick de skriva på post-it lappar vad man kunde tänka sig att genomföra. Utifrån det bildades en styrgrupp och där har vi försökt ta till vara på några av de här idéerna. Men sen är folk alltid välkomna med nya idéer. Det kan vara vad som helst, det är ju upp till föreningarna. Så den som vill göra något är varmt välkommen, inom temat Vinter och Familjefest då, säger Anna.

Med mycket fortfarande i luften är möjligheterna oändliga. Men vissa aktiviteter och inslag är redan, eller så gott som, spikade.

- Vi planerar olika vinteraktiviteter för den helgen.

Men man ska nog poängtera att detta är planer. Olika former av tävlingar, som Lilla Vasaloppet, och självklart matservering. Och Burkarcupen-finalen är klar och den blir av i backen. Ett dragplåster ska vi såklart också ha: en artist. Vi förhandlar redan nu med en specifik artist. Det är ju en Familjefestival, så det ska täcka in från liten till stor, berättar Anna.

-Och vi vill involvera hela kommunen, inte bara centrala Malå, tillägger hon.

Med mycket i planerings- och förberedningsstadiet arbetar Gold of Lapland och styrgruppen energiskt och fulla av iver för att ordna en så fantastisk festival som möjligt. Att det redan finns en del vana och erfarenhet av liknande event i kommunen ser Anna som en stor fördel till att kunna genomföra arrangemanget.

- Det är ganska mycket 'roddande'. Jag har aldrig gjort det här förut, så vi får se hur det går. Men det ska nog gå bra. Det är många i Malå som har gjort liknande saker. Världens fest och den tidigare vinterfestivalen är bara några exempel. Det finns en hel del erfarenheter och kunskap, säger Anna.

“Företag och föreningar är jättevälkomna att kontakta mig om de vill anordna något eller vara en sponsor.”
- Anna Israelsson, Gold of Lapland

Personalen är ett glatt och sammansvetsat lag.

MALÅ

Grytan för välsmakande, näringsrik och hållbar mat

Många minns nog Malås skolrestaurang Grytan från sin egen tid i skolan. En inrättning som alltid försöker hänga med i svängarna och utvecklas för att inte bara ge Malås unga och gamla mat som är god och välsmakande utan som även strävar efter att göra den näringsrik och hållbar.

Enhetschefen Carina Karlsson som har lång erfarenhet inom restaurangbranschen berättar för oss hur just hon hamnade på Grytan och hur deras verksamhet och bemanning ser ut idag.

-Jag började här i november 2018 och kom från Skellefteå där jag hade jobbat som enhetschef i 12 år på Måltidsavdelningen. Fast här på Grytan är det roligare för här är jag också lite mer i själva produktionen. Vi är idag åtta anställda och vi jobbar cirka sex personer per dag. Och vi jobbar helger också, till äldreomsorgen. Vi har produktion årets alla dagar. Vi lagar mat till förskolan, skolan, äldreomsorgen och till hemtjänsten, så till

lunch har vi cirka 650 portioner och till middag ungefär 100, berättar Carina.

Med många portioner som måste tillagas måste kostnaderna beräknas noggrant. Speciellt med dagens stora ökningarna inom livsmedelspriserna som känns av väldigt tydligt. Men trots höga råvarupriser är matsedeln inte något som Grytan tänker ändra i dagsläget.

- Jag har flaggat i organisationen att 'så här ser prisbilderna ut'. Livsmedelspriserna har nästan fördubblats. I genomsnitt har livsmedelspriset varit 11 kr men det är upp över 20 kr nu. Man skulle kunna ändra matsedeln för att spara. Men vi har tagit fram matsedeln utifrån elevernas och de gamlas åsikter och pusslat ihop den med Livsmedelsverkets rekommendationer. Vi kör det här året och sen får vi se, förklarar Carina.

Dagens läge med livsmedelspriserna får inte gå ut över kvaliteten på maten och råvarorna menar Carina. De senaste åren har det lagts extra mycket vikt vid att använda sig av lokala och närproducerade råvaror, något Grytan vill fortsätta hålla fast vid.

- Malå och Norsjö har ett hängavtal med Skellefteå kommun och Skellefteå har satsat mycket på när- och lokalproducerat, vilket känns jättebra. Vi köper ägg från

Jörn, morötter och potatis är från Västerbotten, mjölk från Norrmejerier och kött från Nyhléns Hugossons. Vi har jättebra råvaror. Sen, i det här avtalet med Skellefteå kommun, kan man göra lite olika aktiviteter under året och då har vi gjort en aktivitet som innebär att vi handlar av Albertina Gård. Just det här att få handla av Jörgen på Albertina Gård känns jättekul. Det är som en liten trygghet också att ha matproducenter så nära. För

"Just det här att få handla av Jörgen på Albertina Gård känns jättekul."
- Carina

skulle det bli någon kris har vi mat så att vi kan försörja de gamla och de små, säger Carina.

Det mesta på Grytan lagas i första hand på lokalproducerade varor, sen svenskt och endast produkter som inte tillverkas eller finns i Sverige importeras, som ris och pasta. Att även laga maten från grunden så gott det går är ett mål som köket har kommit långt med. En mål-

sättning som eleverna var lite skeptiska till i början men som ändå har fått ett mycket positivt bemötande.

- Än är man väl lite skeptisk mot vegetariska rätter, men jag tänker att det är viktigt att man har en bra dialog. Ibland måste man erbjuda maträtten nästan tre gånger innan man kan göra en rättvis utvärdering. Viktigt är att man vågar smaka, för man kan inte säga att man inte tycker det är gott om man inte har smakat. Det finns så fantastiskt mycket olika recept. Vi ska inte ha någonting som inte går hem utan då får vi testa någon annan maträtt. Sen är det såklart svårt att göra alla nöjda, alltså smaken är så delad. Men det gäller att hitta rätt på vad de flesta tycker om, förklarar Carina.

Även om Grytan redan uppnått stora framsteg inom många områden vill de absolut inte minska farten i utvecklingen framåt. Och med många planer och bollar i luften ser den glada personalen ljus på framtiden. Redan nu till våren 2023 planeras genomförandet av nästa utvecklingspunkt; att införa mer samisk mat i förskolans och äldreomsorgens matsedlar.

- Vi är en samisk förvaltningskommun, så det känns extra roligt att under vecka 10 välkomna Ann Sparrock som ska utbilda oss i samisk matkultur. Och då ska vi försöka få in lite mer samiskt i matsedeln. Det är mycket kul på gång, säger Carina.

Jennifer Maraboli är i full gång med att förbereda måltider.

Tjamstan - En plats för alla

Tjamstanbackarna och Hotell Tjamstan räknar med en bra vintersäsong i år. Med mycket förberedelser har de redan lyckats öppna skidanläggningen och fått rejält med fart i verksamheten både i backen och på hotellet. Något som de tror kommer fortsätta hålla i sig resten av vintern. Och med en vision om att Tjamstan ska bli en plats för alla åldrar arbetar de ivrigt med olika projekt och idéer för att vidareutvecklas och förbättra sig själva.

MALÅ

Med bara de sista hotellrummen kvar att renovera är Hotell Tjamstan redo att ta emot säsongens många efterlängtnade gäster. Angelica Edlund, VD på MENI, berättar att hotellet har mycket god beläggning månaderna framöver och att rummen under sport- och påsklov till och med har varit uppbokade sedan sommaren.

- Vi har en bra beläggning nu, både på hotellrummen och stugorna. Nu över säsongen som kör igång så har vi i princip full beläggning fram till april. På sport- och påsklovsveckan, då drar backen all time high, och då blir det många barnfamiljer som väljer att komma hit och bo och ha backen som sin huvudaktivitet. Annars är det också många utländska grupper som kommer under vintern. De får som paket med boende och aktiviteter, och då har vi samarbeten med lokala entreprenörer. Så för dem är det exempelvis hundspann en dag, skotersafari nästa och sen är de med Vildmarkscampen och renarna, berättar Angelica.

Just med skidanläggningen har Tjamstanbackarna dragit på sig mycket mediauppmärksamhet då de blev först i hela Västerbotten med att öppna en nedfart denna säsong. Något Angelica berättar att de har André Nyström och personalen i backen att tacka för.

- Det var jättekul att vi var först att öppna. Det var en sån här grej som man bara jublar över. Det blir lite vinna eller försvinna, om man ska våga chansa och starta snökanonerna eller inte. Vi är ju totalt utlämnade till vädrets makter. Men vi chansade i år och vi drog vinstlotten på den chansningen. Den hade lika gärna kunnat bli en nitlott. Men

anledningen till att vi kunde och blev de som öppnade först i Västerbotten, det är att vi har en enormt kunnig och duktig personal som jobbar där uppe i backen. Verkligen stor eloge till dem. Utan dem hade det inte gått, förklarar Angelica.

Trots en så lyckad snöproduktion och utmärkelsen att vara först i länet gick starten av säsongen inte riktigt som planerat. Norrliftens motor som brann ner endast en dag innan den planerade öppningen satte käppar i hjulet men med gemensamma krafter lyckades man lösa även det problemet så att Norrbacken kunde öppna, med endast en dags förskjutning.

- Ja, då fick vi lite puls... Inte bara lite, pulsen steg kraftigt. Men det gick vägen. I efterhand kan man tänka att det var bra att det hände när det hände. Så att det inte hände mitt i när vi hade 80 elever som skulle ha träningsläger här, säger Angelica.

Tack vare den tidiga öppningen av backen lockades många

skidläger till just Tjamstan. Med elever och tränare från bland annat Tärnaby, Arvidsjaur och Malung blev det mycket rörelse både i backen såväl som på hotellet.

- Vi hade full fart här på hotellet, med alla läger som kom in. Det var mycket folk här. Det var jätteroligt, och alla var supernöjda och backen var i absoluta toppskick. De var så nöjda, både ledarna och ungdomarna som var här, berättar Angelica.

Att de kommer fortsätta få fullt upp denna säsong lade Angelica och personalen märke till redan tidigare i höst när försäljningen av säsongskort drog igång.

- Vi har sålt jättemycket säsongskort. Jag tror att vi kommer göra bästa försäljningen i år, som prognosen ser ut hittills. Sen försöker vi även nu, och det kommer vi göra hela vintern, att styra alla till att köpa liftkortet via webben. Man slipper stå i kö när man kommer hit och det är jättesmidigt egentligen att du bara kan gå in och ladda ditt kort och sen direkt börja åka, förklarar Angelica.

Ett ämne som det diskuteras mycket om och som oroar många den senaste tiden är såklart de ökade drivmedelskostnaderna. Något som även Angelica och hennes kollegor samtalat en hel del om men som hon däremot ser som en situation som eventuellt kan bli gynnande för Tjamstan. Och som mycket väl kan leda till fler gäster både i backen och på hotellet.

- Jag ser det som att vi nästan kan ha en liten fördel av det. Just Malå. Jag skulle själv tänka så; om jag till exempel bor i Skellefteå och ska fara med familjen en helg och åka skidor, något som vi kanske tidigare har åkt upp till Hemavan för att göra. Men med de priser på drivmedel vi har nu får jag mer ut av, och det blir billigare, att åka från Skellefteå och stanna här i Malå där vi faktiskt har enormt fina backar också. Och så får vi mer tid. Åker man till Hemavan kommer man fram sent på kvällen, packar upp och lägger sig. Du har egentligen lördagen som du åker skidor, sen söndag går åt till att packa ihop allting och resa hem. Kommer du till Malå har du egentligen både fredag kväll, lördag och söndag du kan åka. Jag kanske har fel, men jag känner nästan att det faktiskt kan vara något positivt. Att vi blir ett alternativ när vi kanske inte hade varit ett alternativ tidigare. Det är min tro. Sen om jag har rätt, det vet jag inte än, berättar Angelica.

Så både hotellet och backen ser ljus på denna säsong och filar även på vidare planer för att ytterligare förbättra anläggningen. Med event och projekt som bland annat, redan nu framgångsrika, seniorluncher varje tisdag och nybyggda aktivitetsrum för barn och unga på hotellet strävar Angelica och personalen efter att uppfylla deras ambitiösa mål att förvandla Tjamstan till en plats för alla.

- Vi försöker tänka till i planeringen inför den här säsongen. Det viktigaste nu är att se till att hotellet är i bra skick och vi ska även försöka ha events och grejer som ligger i tiden. Som att försöka tänka lite som nu exempelvis till jul, att det ska vara ett alternativ för dem som sitter ensamma, att

komma hit och vara med i gemenskapen. Såsom vi har gjort med våra seniorluncher också.

Mitt mål är att få alla åldrar att vilja komma hit. Att det här ska bli en plats för alla att komma till, på ett eller annat sätt. Jag vill även försöka tänka till med barnfamiljer. Vi har till exempel gjort två rum i källaren. Ett tonårsrum där vi har köpt in soffa, tv och xbox så att de kan sitta och spela och liknande. Och sen ett för de lite mindre där vi har pysselhörna, bollhav och bilbana och allt möjligt. Det ska ändå finnas såna saker som underlättar för alla att komma hit och faktiskt ha en lugn och skön stund. Det finns mycket kvar att göra men vi är på väg i alla fall. Rom byggdes inte på en dag.

Angelica Edlund,
VD på MENI

FRIHET & NÄRHET

MALÅ

på en och samma plats

Sharon Meijer, 38, och Chris Laura, 37, med sina två barn Björn, 6, och Oliver, 4, är en multikulturell familj som alltid älskat att leva äventyrligt. Men nu ville föräldrarna ge barnen mer stabilitet och beslöt att de skulle slå sig till ro. Och orten som förtrollade familjen till att slut var just Malå.

Sharon kommer från Nederländerna där hon arbetade som stadsplanerare. Hennes passion för att vara i naturen, resa och leta äventyr kommer från barndomen.

- Ända sedan jag var en lite flicka älskade jag att gå ut i skogen. Utan någon plan, bara gå ut och promenera med en flaska te. Det var jag. Jag har alltid älskat äventyr, så det var nog också så det hände att jag träffade min man Chris på en semester i Peru, berättar Sharon.

Chris som är född och uppvuxen i Perus huvudstad Lima är arkitekt. Genom deras gemensamma intresse för arkitektur och deras delade äventyrlust klickade paret direkt och gifte sig strax och fick barnen Björn och Oliver. Under tiden reste och levde den lilla familjen i flera länder.

- Vi flyttade från Peru till Belgien och därifrån till Nederländerna. Nederländerna är ett bra land att leva i, jag klagar inte, men det är för fullt och du har bara tegel runt omkring dig överallt. Med det och att ha rest omkring hela tiden beslöt vi att vi verkligen måste slå oss till ro någonstans för barnens skull, då de är i den åldern då de måste gå i skolan och knyta vänskapsband. Slå oss till ro på ett ställe där vi tänker att det är bra att leva, och då valde vi Sverige, berättar Sharon.

Efter att ha sålt sitt hus och sagt upp sig på sina jobb i Nederländerna började familjen, med bara

en liten husvagn, sin fyra månader långa resa genom Sverige på jakten efter sitt nya hem.

- Vi sa att det här skulle bli vårt sista äventyr. Vi bestämde att vi kommer att resa några månader och sen måste vi köpa ett hus och stanna där tills barnen är gamla och lämnar hemmet, säger Sharon.

Efter att ha 'roadtripat' genom hela Sverige, från söder till norr och väster till öster, hamnade de i Västerbottens inland och kände att det bara var rätt.

- Vi hade varit över hela Sverige men när vi kom hit och hittade Svansäle, Norsjö, Malå, Arvidsjaur... Miljön var precis som vi önskade, säger Chris.

Nu i efterhand har paret kommit på vad det kan ha varit som förtrollat dem så att de direkt köpte ett hus i Malå.

- Nu försöker jag lära Björn att åka snowboard. Alla åker skidor här. Jag tror istället för simlektioner får alla skidlektioner. Så jag ska inte simma mot strömmen. Han åker sakta men säkert, men är väldigt motiverad, fortsätter han.

“Chris bytte surfbrädan i Peru mot snowboarden här. Från vattnet till snön, varför inte?”

Även andra aktiviteter som att fiska, vandra, plocka bär och åka längdskidor har familjen provat och de försöker lära sig sättet att leva här. Kläder-efterväder mentaliteten och allemansrätten är bara några av de saker som paret uppskattar väldigt mycket med den svenska karaktären.

- Man njuter av varje årstid. Det spelar ingen roll om det snöar, regnar eller om det är -28 grader, man är ändå ute och gör någonting, säger Chris.

- Som våra grannar som går ut och roar sig när det regnar. Vi gjorde det inte i början, men nu gör vi det också. Det är 'Kläder efter väder'. När det regnar i Nederländerna stannar folk mest hemma, tillägger Sharon.

Att de, av att leva här, nog kommer förändras som människor är något båda håller med om. Sharon berättar att till och med en riktig storstadsbo som Chris trivs här och känner sig hemma trots den stora kontrasten. Anledningen till det tänker hon kan ligga i enkelheten som finns här.

- Här kommer man på vad livet handlar om. De små sakerna. Back to the basics, istället för all den där reklamen och distraktionerna runt om dig. Att man tjänar pengar bara för att spendera det samma dag för att det finns så mycket distraktioner. Den där köpkulturen har du inte här. Och det ger dig sinnesro, förklarar hon.

Att denna sinnesro och lugn även smittar av sig på barnen har paret också lagt märke till.

- Jag ser att de är väldigt nöjda och lyckliga här. När de kommer hem är de avslappnade och lärarna säger också att de har det bra i skolan. Att de har vänner och pratar. Vi skulle inte ha flyttat till Sverige om vi inte trodde att det är bra för barnen. Och som tur ser vi att de är lyckliga och avslappnade, berättar Sharon.

- Jag letade alltid efter äventyr förmodligen för att jag saknade något. Och nu här, det känns som frihet. Det är så enkelt att leva här med barnen för allt är nära men jag känner ändå frihet. Jag tror att det var det jag letade efter. Det var nog därför jag alltid reste. Men nu känner jag inte behovet av att resa längre. Så jag är glad att vi hittade den här friheten men samtidigt också en plats att slå oss till ro på, berättar Sharon.

Förutom den unika blandningen av närhet och frihet hade även friluftslivet och de många aktiviteter som finns i kommunen och närområdet en stor dragningskraft för familjen och deras aktiva livsstil.

- Det finns så många sorters aktiviteter. Som till exempel skidbacken. Det är helt enkelt otroligt att den är direkt i byn, säger Chris.

Mer Scenkonst i Malå

Teaterföreningens styrelsemedlemmar med skådespelarna från den senaste föreställningen i Malå; 'Mira - flickan från långt borta'.

MALÅ

Det har varit en hel del förändringar i Malå teaterförenings styrelse den senaste tiden. Något som fört med sig både att föreningen har fått en starkare närvaro på sociala medier och även lyckats uppnå en ökning av teaterintresset i kommunen. Med mycket glöd strävar de efter att nå ut till fler grupper och organiserar både föreställningar i Malå och även teaterresor.

Malå Teaterförening hör till en av Riksteaterns över 200 föreningar och har som målsättning att göra scenkonsten mer tillgänglig för Malåbor. Med medlemsavgifter och stöd från Riksteatern och kommunen finansieras verksamheten och de omkring 4 föreställningar per år som de anordnar i Malå. Man fyller också flitigt på i kalendern med teaterresor till andra kommuner i närheten. Planerna för teateråret 2023 har redan börjat falla på plats och hur dessa planer ser ut berättar Aleksandra Simanovskaya, ordförande i Malå teaterförening, för oss.

- Vi har satsat på två föreställningar från Riksteatern och information om dessa föreställningar finns redan på vår hemsida. Den 29 april blir det en föreställning om våld, psykiskt våld i det primära, som

heter Ödeläggaren. Och sen har vi en föreställning som heter Stolarna vid havet den 17 november och det är en komedi om politik och vänskap. De här två föreställningarna har vi som grund för det här året. Sen har vi även planerat att fara och hälsa på och se föreställningar i grannkommunerna. Vi kanske gör några fler resor eller köper in någon barnteater eller familjeföreställning också om vi har råd, berättar hon.

Aleksandra blev ordförande i Malå Teaterförening i juni 2021 och tillsammans med även en ny kassör och ny vice ordförande har de blåst nytt liv i verksamheten. Idag består styrelsen av 4 medlemmar som arbetar hårt för att bringa mer scenkonst till kommunen och även att öka intresset för teater. Ett första steg de tagit på den vägen är digitaliseringen, något som gjort föreningen mer bekant och igenkännbar bland kommuninvånarna.

- Jag till exempel hade inte hört särskilt mycket om Malå Teaterföreningen tidigare. Den saken har nog blivit mycket bättre nu när vi jobbar starkt med sociala medier, lite modernare lösningar och gör mer reklam för föreställningarna, berättar Zsuzsanna Bischof som är kassör i föreningen.

Att denna satsning lönat sig har bevisat sig i ökningen av både antalet åskådare på föreställningarna och antalet medlemmar i föreningen. Men målet är självfallet att fortsätta växa och att öka teaterintresset inom de grupper som hittills kanske har varit underrepresenterade i publiken.

- Man ser ganska tydligt på medlemmarna att medelåldern är ganska hög. Vi vill gärna ha lite förnyelse. Alltså, vi vill inte att äldre droppar av men vi vill se ännu fler familjer och yngre. Vi har också pratat om män som en intressant grupp eftersom vi även ser att de flesta av våra medlemmar idag är kvinnor. Så det är grupperna att sikta på, säger Aleksandra.

Att särskilda satsningar görs för att väcka teaterintresset hos just ungdomar, inte bara på lokal nivå utan även genomgående i hela Riksteaterns värld, märks av på flera sätt. Unga betalar ett lägre pris både för inträde och för medlemskap och en annan stor satsning som gjorts är Kulturcrew, som är ett samarbete mellan Riksteatern och fritidsgårdar runt om i Sverige.

- Även i Malå finns det en sån grupp som heter Kulturcrew Malå och hör till Kosmos. Alltså, den består av ungdomar som går på Kosmos. Det handlar om event och att anordna event inom teater- och scenkonst. Vi samarbetar mycket med den här gruppen och vi har haft flera föreställningar där de varit behjälpliga med att exempelvis baka och sälja fika. Representanterna från den här gruppen kommer in gratis och får också både innan föreställningen börjar och efteråt prata med skådespelarna och se hur en produktion går till. Det samarbetet tycker jag är jätteviktigt, berättar Aleksandra.

Genom både sociala medier och fritidsgården hoppas de kunna nå ut mer till kommunens ungdomar och väcka ett intresse som varar och kan berika hela livet. Att skolan och lärarna också kan spela en viktig roll i denna mission är något som Aleksandra och Zsuzsanna gärna vill uppmärksamma.

- Lärare, speciellt i ett så här litet samhälle, de är bärare av kulturen. De är en viktig vuxen med status. Först och främst förknippat med utbildning, lärande och kunskap. De ger, förmedlar och pratar om kunskap och kultur med sina elever. Och därför vill vi nå den gruppen också, förklarar Aleksandra.

Men varför är just konst i form av teater så viktigt? Och, varför är det så viktigt att säkra dess framtid i Malå?

- Det är ett levande program, till skillnad från dator, TV och den virtuella världen. Det är en helt annan upplevelse. Det är jätteviktigt att fler får chansen, speciellt ungdomar, att uppleva det på plats i Malå. Så att man inte måste resa långt bort, säger Zsuzsanna.

- Det är vårt uppdrag också som lokal förening. Att det finns möjlighet att konsumera konst på plats i Malå. Att skapa möjligheter för de som bor i kommunen att kunna konsumera scenkonst. Så vi gör det här för att vi tycker att det är viktigt, tillägger Aleksandra.

Vi ska hålla årsmöte den 20 mars. Vill man veta mer om vår förening och om vårt arbete är man varmt välkommen på årsmötet.

Och vi vill gärna ha åtminstone en, men helst två, till personer i styrelsen. Är det någon som är sugen på att bidra till att scenkonsten blir mer tillgänglig för Malåbor, då är ni välkomna till styrelsen.

- Aleksandra

Malå Företagarskola - Bidrar till att skapa mångfald i näringslivet

MALÅ

För att främja företagandet anordnade Malå kommun i höstas, nu för fjärde gången, Malå Företagarskola. Ett projekt som vill ge bra grund och kunskap för framtida företagare att bygga sin verksamhet på. Och det helt gratis för deltagarna.

- Malå Företagarskola finansieras via statsstöd, projekt 1,76, som Tillväxtverket delar ut till 39 kommuner i Sverige. Pengarna syftar till att förbättra företagsklimatet och att bidra till en attraktiv plats. Och då använder vi bland annat de här pengarna också för att boosta nyföretagsamheten, berättar Anna Karin Horney som är Utvecklings- och arbetsmarknadschef på Malå kommun.

Tillsammans med samarbetspartners som Almi Nord, T2 i Skellefteå, Skatteverket, RevisorCompaniet, Region Västerbotten och lokala företagare har Utvecklings- och arbetsmarknadsenheten utvecklat Malå Företagarskola. De har arbetat för att ta fram ett koncept som är informativt, pedagogiskt och med kunskap och verktyg som kan stödja deltagarna i deras företagsstart.

- Vi tänker hela tiden att vi måste vara vassa. Vi måste ha en bra produkt att erbjuda. Om vi nu gör insatser, så ska det vara bra, säger Anna Karin.

Att detta utvecklingsarbete har lönat sig har både den positiva responsen och antalet deltagare som ökat år för år bevisat. Mångfalden gällande vilka branscher som representeras och deltagarnas nationaliteter är också något som ökat mycket i jämförelse med tidigare år.

- Det är väldigt blandat med affärsidéer och branscher. Det är livsmedel, det är turism, det är konsulttjänster. Lite kreativa näringar är också med, säger Aleksandra Simanovskaya, företagslots på Malå Kommun.

- Och det är flera deltagare som har påbrå från andra länder. Vi har flera från Tyskland och Nederländerna och även en deltagare från Portugal. De har det lite kämpigare att ta till sig allt. Det är svårt på svenska, men de kämpar på. Det är jätteroligt, fortsätter hon.

Även andelen kvinnor har ökat bland deltagarna, i höstens företagarskola var 13 av 16 deltagare kvinnor. Att främja kvinnor och unga i eget företagande anser kommunen viktigt

eftersom de är underrepresenterade i dagens företagarevärld.

- Det tycker jag är jätteroligt. Här har vi relativt unga kvinnor som vill starta företag. Vi har också många unga som faktiskt tänker att de skulle kunna starta företag. Och det är jag jätteglad över, säger Anna Karin.

- Det är olika hur människor driver företag. Det finns en intressant rapport på Tillväxtverket om hur män, kvinnor, utlandsfödda och unga driver företag. För de har helt olika målsättningar i sina företag. Män vill tjäna pengar, det är deras mål. Utlandsfödda är jättebra på kompetensförsörjningsfronten. Därför att för dem är det viktigt att bidra till det här lilla samhället, till den grupp som de tillhör. De genererar jobb och de anställer gärna. Unga, de är bra på innovation och även på att anställa. Och för kvinnor är det viktigt att växa. Grejen är att vi driver företag på olika vis och enligt statistik ser vi att de flesta företag drivs av män. Därför behöver vi kvinnor, vi behöver utlandsfödda och vi behöver unga för att de driver företag på ett annat sätt. De prioriterar annat i sitt företagande. Vi behöver mångfald och det försöker vi liksom uppnå här, berättar Aleksandra.

- Olika är kraften. Alltså, att man har olika verksamheter och olika människor på en plats, det bidrar till utveckling av platsen. Det ligger i linje med vår utvecklingsstrategi 'Malå en plast, här olikheter skapar utvecklingskraft', tillägger Anna Karin.

Just för att uppnå detta mål, att utveckla företagsamheten i Malå kommun, har Företagarskolan startats. Och för att ge personer kunskap och självförtroende att starta eget oavsett bakgrund, kön och ålder.

- Vi ger deltagarna en bra grund. Ger dem förutsättningar för att kunna göra det både ganska grundligt och samtidigt kunna ha drömmar. Så att de, kanske inte nu direkt men möjligtvis efter ett tag, kan känna sig mogna att starta företag, säger Aleksandra.

- Att ge dem en verktygslåda. Och att de förstår att det inte bara går att starta ett företag sådär. Utan att det krävs vissa saker som man måste ha på plats. Men jag tror att det gör att de blir mer trygga och att de också kommer våga ta steget. Sen kommer ju inte alla starta eget nu med en gång. Men de kommer närmare företagsstarten, säger Anna Karin.

Möt några av deltagarna...

Johanna Stenberg

- Jag startade upp som fotograf nu i maj 2022. Jag jobbar 75 procent inom vården och sen fotograferar jag den övriga tiden. Då skolfotograferingen inte finns längre, så var det lite som 'hade inte jag fotat hade jag sökt mig till en fotograf', för jag tycker det är så viktigt. Och det är så roligt att kunna gå tillbaka själv och kolla på fotografierna om och om igen.

Vill du kunna försörja dig helt och hållet på företagandet?

- Det är en stor dröm att kunna försörja sig med fotografering helt men samtidigt känner jag just nu att jag inte vill säga upp mig, utan jag vill ha den tryggheten med inkomst från mitt fasta jobb.

Hinder du stött på?

Att det är jättesvårt att sätta den där prislistan. Att veta, vad är min tid värd? Att man har gjort allt det här gratis förut är det som är så hemskt. För jag menar, hur många gånger hade inte någon ringt och frågat 'kan du komma och fota?'. Ja, självklart, och sen for vi och fotade. Men det är slitage på min utrustning och det är slitage på alla mina grejer. Varför ska jag egentligen göra det här gratis?

Jennifer Maraboli

- Jag har inget företag än. Men jag har lite olika idéer som drar i mig men jag vet inte riktigt vad jag ska göra än. Efter den här kursen kanske jag ser vad som är mest realistiskt tänker jag. Vad som kan funka och inte funka och se vad som behövs i kommunen. Jag har tre olika idéer; hantverksbageri, webbdesign och inredning.

Jag tycker väl, om man ska slita för någon så kan man lika gärna slita för sig själv. För jag har haft en del arbetsgivare där det visat sig att man är lätt att byta ut, och den känslan tycker inte jag om. Därför känner jag nu att då jag har så många idéer så kommer någon av dem säkert funka.

Hinder du stött på?

Det som är lite skumt, att i mindre inlandsorter som Malå är folk vana vid att exempelvis kaffe alltid är gratis. Folk vill ha fika och kaffe men de vill inte riktigt betala för det. Så man måste nästan lära folk vad de köper och varför de ska köpa det.

Vad tycker du om Malå Företagarskola?

Alltså, jag är helt chockad över hur det här kan vara gratis. För det här kostar i vanliga fall. Jag tycker det är helt underbart. Och det är ju dumt att inte ta chansen även om man inte ska starta något direkt.

Cecilia Henriksson

Jag heter Cecilia och jag driver Mammans Kök sen i april rent formellt. Jag skulle väl vilja starta något mer kafé-aktigt när möjlighet för det finns.

Att försörja sig helt och hållet på mitt företagande är ju den stora drömmen. Det är en tuff dröm, men en kul dröm.

Hinder du stött på?

Att våga ta betalt för det man gör. För det är inte lätt.

Det är lite den inställningen att skulle man gå på ett kafé i Malå så förväntar man sig inte att det ska kosta så mycket som i en stad eller vid kusten, bara för att det är Malå och bara för att det är litet. Men så är det i överlag i alla små inlandsbyar. Men det är exakt samma bulle, exakt samma ingredienser, exakt samma allting.

Vad tycker du om Malå Företagarskola?

Jag tycker det är jättebra att vi får så mycket gratis information att tillgå. Istället för att man ska behöva lägga ner pengar på någonting som man inte vet dels om man vill eller klarar av så finns det så mycket man kan få från kommunen som är användbart.

Malå - Bäst på att få ut personer i arbete

MALÅ

Nurto Ibrahim Ali och Eija Kjäll.

Att Arbetsförmedlingen har konstaterat att Malå har varit bäst på att få ut personer i anställning med stöd har bemötts med entusiasm av arbetsgivarna. Med nästa målsättning redan satt, att hjälpa fler att få praktik inom den privata sektorn, jobbar Eija Kjäll, praktiksamordnare, energiskt med att informera företag om de möjligheter som finns.

Just nu har Utveckling och arbetsmarknadsenheten fått ut 9 personer i jobb i olika verksamheter inom bland annat omsorg och lokalvård. Där får de utföra olika uppgifter och därigenom ofta avlasta annan personal.

- Det har exempelvis varit som serviceyrke på äldreboenden. Att de gör frukost, serverar, dukar, diskar och sköter om hela köksdelen för att underlätta för ordinarie personal så att de kan rikta in sig på omvårdnad och att ta hand om de äldre. Så att de ska få den tid de behöver. Sen har vissa personer även anställts som lokalvårdare. Så att inte övrig personal ska behöva städa alla utrymmena på boendena, för det har ingått i deras uppgifter tidigare. Nu har man då anställt så att man sköter om lokalvård i exempelvis omlädningsrum, korridorer, källare, dagrum och kontor, berättar Eija Kjäll, praktiksamordnare.

Hittills har dessa jobb erbjudits inom den kommunala verksamheten. Men möjligheten att ordna praktik och anställningar med stöd även inom det privata näringslivet finns, vilket är nästa målsättning och som de redan har kommit en bit på vägen med.

- Målet är att vi ska kunna finnas som en väg in och en service för att få in personer även inom privata sektorn. Nu har jag faktiskt hjälpt med att få ut en person på en praktik som kan leda till ett introduktionsjobb inom den privata sektorn. Inom handeln i detta fall, säger Eija som har sin arbetsplats på Galejan.

Galejans målsättning är att skapa bra sysselsättningar och ge möjlighet till självförsörjning för de individer som står längst från arbetsmarknaden. Eija förklarar att praktiken är steget in genom dörren mot andra anställningsformer med stöd och, i bästa fall, en tillsvidareanställning.

- Samtliga tjänster börjar med en praktik för min känsla är att ingen anställer en person rakt av. Först vill man lära känna personen, och sen att personen får prova på arbetsuppgifterna också för att se om det passar. Och även för arbetsledaren att se om det skulle fungera att anställa den här personen, förklarar Eija.

Då praktik jämförs med arbete gäller samma regler och lagar, även kring saker som försäkring. Då man har stött på problem med Arbetsförmedlingen och haft svårt att besluta kring praktik så har kommunen tagit över dessa beslut. Först gällde detta endast för praktik inom kommunal verksamhet men 2023 intensifierar de arbetet med att hitta praktikplatser inom det privata näringslivet.

- Vi stöttar också privata näringslivet med att vi tar beslut om praktik så att man kan genomföra den och eventuellt göra en anställning längre fram, säger Eija.

Att kommunen tar beslut om praktik innebär att de har praktikanten försäkrad hos kommunen och tar kostnaderna medan arbetsledaren på praktikplatsen inte behöver ansvara för det också.

- Praktikanten blir anställd av Utveckling och arbetsmarknadsenheten. Så är det med alla de här anställningarna som vi gör. På arbetsplatsen är det arbetsledaren som är ansvarig, förklarar Eija.

- Galejans uppdrag är att vara som ett jobbcentrum. Att vi ska slussa personer ut i arbetslivet och att kunna informera och stödja i att söka praktik. Och därefter stödja om de behöver hjälp med att söka nästa steg som introduktionsjobb. Den här tjänsten finns inom kommunen och vi är beredda att ställa upp för alla arbetsgivare. Det är bara att ta kontakt, säger Eija.

Företagsklimatet i Malå kommun

2022 erhöll Malå kommun det sammanfattande omdömet på företagsklimatet i kommunen 4,0, bäst i Västerbotten. Vi tackar er företagare för förtroendet och ett gott samarbete. Vi har under verksamhetsåret jobbat på utifrån Malåföretagens behov och enligt fastställt plan. Vår metodik bygger på samtal, samsyn, samarbete och samhandling. Vår värdegrund: kunskap, engagemang, uthållighet, resultat.

Tack till Tillväxtverket som möjliggörare genom erhållna statsstödd projekt 1,76-medel som vi även kommer att erhålla åren 2023 och 2024. Plan för det fortsatta näringslivsfrämjande arbetet 2023 utgår från er företagares svar på den enkät ni erhållit av Utveckling- och arbetsmarknadsenheten.

Så ska företagsklimatet förbättras:

Vid senaste mätningen 2022 var Malåföretagens högst prioriterade åtgärder:

1. Förbättrad kommunal upphandling (44%)
2. Snabbare handläggning (35%)
3. Bättre förståelse för företagande hos kommunens beslutsfattare (35%)
4. Förbättrad kommunal infrastruktur (33%)
5. Anpassa utbildningen efter företagets kompetensbehov (31%)

Företagsklimat i Malå kommun 2023

Svenskt Näringsliv informerar:

· Från och med måndag 12 december skickas **föraviseringen** ut (via mail) till både politiker och företagare. Syftet är ge en heads up om att enkäten snart kommer men framför allt att ge respondenterna möjlighet att byta mailadress som enkäten skickas till. Obs, alla får inte utskicket samtidigt p.g.a. risk för att fastna i spamfilter så det skickas ut i omgångar under hela nästa vecka.

· Själva **enkäten** skickas via mail den **2 januari**. De vi inte har mailadresser till (ca 1/3) får den via post. Posten skickas den 29 december och kommer fram i början av januari, går ej att säga exakt datum p.g.a. att det är Postnord vi har att göra med. Förhoppningsvis kommer alla mailutskick att ha gått ut den 2 januari, men de kan behöva delas upp under första veckan i januari om Ipsos bedömer att det finns en risk att fastna i spamfilter p.g.a. stort utskick.

På förhand tack för era svar!

Tillsammans för hållbar utveckling i Malåbygden och i regionen!

**MALÅ
MÅLÅGE**

**Vi hoppas att er Jul var God och att det
nya året fått en bra start!
Vinterhälsningar**

**Vi ser fram emot ett fortsatt gott samarbete
under 2023 - alla behövs!**

**Tillsammans för ett mer inkluderande, varmare och
mera hållbart Malå!**

Malå - en plats HÄR olikheter skapar utvecklingskraft.

Utveckling - och arbetsmarknadsenheten, Malå kommun

